

LUND UNIVERSITY

Gravar under golvet i Uppåkra kyrka

Wilhelmson, Helene

2013

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Wilhelmson, H. (2013). *Gravar under golvet i Uppåkra kyrka*. (Reports in Osteology; Vol. 2013, Nr. 1). Institutionen för arkeologi och antikens historia, Lunds universitet.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Gravar under golvet i Uppåkra kyrka

Rapport efter fältinspektion, 2013-02-11, i Uppåkra kyrka, Uppåkra sn, Skåne

Uppdrag Osteologi

Institutionen för arkeologi och antikens historia

Helene Wilhelmson

2013

Uppdrag Osteologi
Institutionen för arkeologi
och antikens historia
Lunds universitet
Box 117
221 00 Lund
Telefon 046 – 222 79 42
osteologiuppdrag@ark.lu.se

Reports in osteology 2013:1

Gravar under golvet i Uppåkra kyrka. Rapport efter fältinspektion, 2013-02-11, i Uppåkra kyrka,
Uppåkra sn, Skåne

<http://www.ark.lu.se/forskning/osteologisk-uppdragsforskning/>

Författare: Helene Wilhelmson

Grafisk form: Uppdrag Osteologi

Omslagsbild: Gravarna intill västmuren. Foto: Ing-Marie Nilsson

Uppdragsgivare: Sydsvensk Arkeologi AB

© Sydsvensk Arkeologi AB & Institutionen för arkeologi och antikens historia, Lunds universitet
2013

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
Fältbesiktning	5
Individ 1	5
Individ 2	5
Individ 3	5
Människoben i massorna ovan gravarna (inte in situ i gravarna)	6
Sammanfattning.....	6
Litteratur.....	7

Inledning

I samband med byte av golv i Uppåkra kyrka genomförde Sydsvensk Arkeologi en arkeologisk undersökning av då framträdande murar under nuvarande golvnivå. I anslutning till murarna påträffades gravar i tydlig arkeologisk kontext. I anslutning till västmuren i den äldre kyrkan påträffades tre barngravar på rad. Två av gravarna är tydligt öst-västligt orienterade med huvudet i väst och den tredje mer fragmentarisk men sannolikt i samma riktning. De tre gravarna ligger nära varandra utan att tangera varandra och på samma nivå med likartad fyllning. Möjligen skulle detta kunna indikera att gravarna varit markerade på något sätt eller att de anlagts kort efter varandra. Då alla tre gravarna dessutom innehåller barn blir det en än tydligare enhetlig kontext. Förutom gravarna framkom enstaka människo- och djurben i de överlagrande massorna. De enstaka människobenen i massorna kunde belägga minst en ytterligare individ, ett äldre barn, men möjligen även ytterligare ett något yngre barn vars grav/gravar inte kunde identifieras. Inget benmaterial samlades in och alla osteologiska bedömningar gjordes på plats i fält vartefter materialet återbegravdes. Det är tveksamt om gravarna kommer att bevaras någon längre tid efter övertäckning då det är bevaringsmässigt känsliga ben.

Översiktsbild över grav 1-3. Längst till höger syns grav 1 (lårben), sedan grav 2 (överkroppen) och längst till vänster grav 3 (skalltak samt ulna, ända intill muren). Foto:Ing-Marie Nilsson.

Fältbesiktning

Individ 1

Individ 1 är ett barn, cirka 4-6 års ålder och ligger i graven längst norrut.

Bevaring: lårben höger och vänster samt vadben och skenben höger och fingerben invid höger lårben. Dessa ben tycks ligga artikulerat och utgör en individ. Barnet ligger på rygg och har troligen haft båda armarna utsträckta utmed sidorna, i alla fall säkerligen på höger sida.

Graven skärs i väster av en nedgrävning för en stor sten (sannolikt från muren) där individens överkropp borde ha legat. I öster fortsätter underbenen in i schaktväggen och troligen finns resten av underkroppen här, åtminstone höger underben och vadben fortsätter definitivt. Det går inte att avgöra om graven skurits av västmuren eller varit grävd precis intill den. Sett till kroppsstorlek skulle barnet rent fysiologiskt precis kunnat få plats intill muren. Då skulle huvudet i väster legat precis intill/mot muren. Det är också möjligt att muren kan ha grävts ner genom gravens västra del först, innan gropen för den lösa stenen gjordes, men den senare aktiviteten har förstört alla möjligheter att fastställa händelsesekvensen.

Osteometri/åldersbedömning:

Maxlängd, femur dxt: minsta längd 212 mm, största möjliga längd 262 mm. Uppskattad sannolik längd, cirka 248 mm, motsvarar en ålder på 4 år (Scheuer et al 2009:267). Benstorleken ger dock ofta annat utslag (lägre ålder) på små barn och åldersbedömningen justeras därför med en marginal till 4-6 år för denna individ.

Individ 2

Individ 2 är ett barn, cirka 2 år gammalt och ligger i den mittersta graven.

Bevaring: överkroppen ligger i fullt artikulerat läge förutom vänster underarm som saknas. Underkroppen har blivit bortgrävd vid något tidigare tillfälle då större delen saknas. Höger bäcken och lårben låg i de omrörda massorna högre upp/precis ovanför graven. Man tycks ha återdeponerat i alla fall en del av massorna från när graven grävdes igenom direkt ovanför graven/i den nya nedgrävningen.

Den artikulerade (orubbade) överkroppen ligger väl samlat på ett sådant sätt att man kan misstänka att kroppen begravits i en svepning (med eller utan kista runt) och inte bara i en kista där kroppen skulle ha haft utrymme att falla isär mer. Barnet ligger på rygg med armarna utmed sidorna. Höger arm ligger rakt utmed kroppen (både över-och underarm) men vänster underarm saknas. Sett till hur kroppen i övrigt är bevarad eller rättare sagt störd av senare aktivitet har vänsterarmen sannolikt också legat utmed sidan. Hade armen legat över bröstet hade den sannolikt varit bevarad och påträffats.

Osteometri/Åldersbedömning:

Tandutveckling enligt Ubelaker 1980 (såsom återgivet i Hillson 1996:143): 2 år.

Tandutveckling enligt Schour & Massler 1941 (såsom återgivet i Hillson, 1996:144f): 2 år

Hela tandsetet är inte inspekterat. Åldersbedömningen baseras på utvecklingen av de övre mjölkändarna i form av incisiver, canin samt förstamolarer och anlag för de permanenta övre första molarerna.

Maxlängd, humerus, dxt: 118,3 mm dvs 1,5 år (Scheurer et al 2009: 174)

Bredd, llium, dxt: minst 54 mm dvs 1,5-2 år (Scheuer et al 2009:242)

Individ 3

Individ 3 är en nyfödd/för tidigt fött barn och ligger längst söderut.

Bevaring: skalltak, vänster underarmsben. Graven är möjligen delvis omgrävd, det finns ingen tydlig artikulering av kroppen även om skallen ligger i väster som förväntat. Det skulle även kunna vara så

att bevaringen var sämre för resten av kroppen som kan ha helt brutits ner då det rör sig om ett så pass litet barn.

Osteometri/Åldersbedömning:

Maxlängd, Ulna, sin: 60,2 mm. Vecka 40 <1,5 mån (Scheurer et al 2009:204, 207) d.v.s. en nyfödd eller något för tidigt fött barn.

Människoben i massorna ovan gravarna (inte in situ i gravarna)

Osteometri/Åldersbedömning:

Fingerben (Phalanx I, manus), 2 st. Skulle kunna vara från individ 1 rent storleksmässigt.

Mellanfotsben (metatarsus II/III resp metatarsus), 2 st i olika storlek. Det större benet kommer från ett äldre barn sannolikt i tidiga tonåren och maximalt 16 år (icke fuserad distal epifys men i övrigt vuxen storlek, Scheurer et al 2009:335). Det mindre går inte att bedöma närmare i ålder men är betydligt mindre och kommer från ett yngre barn, dock definitivt inte från någon av individ 2 eller 3 och sannolikt inte från individ 1 vars fötter troligen ligger längre österut utanför schaktkanten. Maxängd (utan epifys): 38,0 respektive 57,2 mm. Minst ett äldre barn, möjligen två kan därför beläggas i massorna förutom de barnen som ligger kvar i sina gravar.

Sammanfattning

Totalt framkom gravar efter tre barn (en 4-6-åring, en 2-åring och ett för tidigt fött/nyfött barn) samt ett fragment av ytterligare minst ett äldre barn i massorna ovan gravarna. Massorna tycks relativt lite omrörda sett till förekomsten av skelettdelar och gravsättningarna har troligen skett under en begränsad tid sett till detta och den homogena karaktären dem sinsemellan. Däremot har gravarna skadats av senare aktiviteter, möjligen av annan karaktär än ytterligare gravsättningar t.ex. i samband både med västmurens raserande och eventuellt även i samband med själva anläggandet av västmuren. Gravarna skulle kunna vara äldre än västmuren. Barnens armställning tycks i båda fallen falla inom typ A, dvs cirka 1000-1200, men detta är inte ensamt trovärdigt som datering just då det är små barn och då armställningen bara delvis är bevarad. Ett ¹⁴C-prov på en av individ 2's tänder, exempelvis, skulle kunna ge mer upplysningar om datering då stratigrafien är svårtolkad och det inte går att definitivt avgöra förhållandet mellan gravarna och muren.

Lund 2013-02-12

Litteratur

Hillson, S. 1996. Dental anthropology. Cambridge.

Scheuer, L. Black, S. Schaefer, M. 2009. Juvenile osteology. A Laboratory and Field Manual.